

โครงการตำรา

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำรา

การพยาบาลเด็ก

เล่ม 1

ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2

WY 159 ศ263ต 2555 ก.1

* B 0 0 4 5 2 9 0 *

ตำราการพยาบาลเด็ก เล่ม 1

ห้องสมุดวิฑูชาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา

สารบัญ

หน้า

คำนิยม.....	i
คำนำ ในการพิมพ์ครั้งที่ 3	ii
ผู้พิมพ์.....	iii
สรุปชื่อบทในตำรา เล่มที่ 1 และ เล่มที่ 2.....	vi
สารบัญ	vii
สารบัญตาราง	ix
สารบัญแผนภูมิ.....	xi
สารบัญภาพ	xii

เล่มที่ 1

บทที่ 1	การเจริญเติบโตและพัฒนาการ	1
	1.1 การเจริญเติบโต (Growth).....	1
	1.2 พัฒนาการ (Development).....	9
	1.2.1 พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก.....	9
	1.2.2 การคัดกรองพัฒนาการ	37
บทที่ 2	การสร้างเสริมภาวะโภชนาการในเด็ก.....	61
	2.1 ความต้องการสารอาหารของเด็กและวัยรุ่น.....	61
	2.2 การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่.....	72
	2.3 อาหารตามวัย.....	109
บทที่ 3	การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็ก.....	123
บทที่ 4	อุบัติเหตุและสารพิษในเด็ก.....	167
	4.1 อุบัติเหตุในเด็ก	167
	4.2 สารพิษในเด็ก	190
บทที่ 5	แนวคิดที่สำคัญในการพยาบาลผู้ป่วยเด็ก	219
	5.1 การดูแลโดยให้ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง	219
	5.2 เด็กที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล	238
	5.2.1 ความวิตกกังวลจากการแยกจาก.....	238
	5.2.2 การสูญเสียความสามารถในการควบคุม.....	240
	5.2.3 การเจ็บป่วยและภาพลักษณ์.....	252
	5.3 การจัดการเล่นสำหรับผู้ป่วยเด็ก.....	261
	5.4 หลักการพยาบาลผู้ป่วยเด็กภาวะวิกฤต.....	273
	5.5 การพยาบาลผู้ป่วยเด็กระยะสุดท้าย	289

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6	
การพยาบาลทารกแรกเกิด	305
6.1 การพยาบาลทารกแรกเกิด	305
6.2 การพยาบาลทารกเกิดก่อนกำหนด.....	330
6.3 การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีปัญหา.....	355
6.3.1 การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะลำไส้เน่าอักเสบ.....	355
6.3.2 การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะติดเชื้อ.....	368
6.3.3 การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะตัวเหลือง.....	378
6.3.4 การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีความผิดปกติของระดับน้ำตาลในเลือด.....	393
6.3.5 การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะหายใจลำบาก.....	403
6.4 การพยาบาลทารกแรกเกิดในระยะวิกฤต.....	429
บทที่ 7	
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีปัญหาการติดเชื้อ	459
7.1 โรคติดเชื้อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน	459
7.2 การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคไขเลือดออก.....	509
7.3 การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	528
บทที่ 8	
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีปัญหาาระบบทางเดินอาหาร	549
8.1 การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคอุจจาระร่วง	549
8.2 การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคขาดสารอาหาร.....	563
8.3 การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคอ้วน.....	590
8.4 การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีภาวะกรดไหลย้อน.....	603
ภาคผนวก	
คำปกตีต่างๆ และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการในเด็ก.....	ก-ม
ดัชนี	a-q

สารบัญตาราง

ตารางที่.....	หน้า
1.2.1 พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด ถึง 24 เดือน.....	16
1.2.2 พัฒนาการของเด็กวัย 2-6 ปี.....	24
1.2.3 พัฒนาการของเด็กวัย 7-12 ปี.....	29
1.2.4 พัฒนาการของเด็กวัย 12-18 ปี.....	32
2.1.1 พลังงานที่ควรได้รับจากอาหารสำหรับทารก.....	61
2.1.2 ความต้องการโปรตีนสำหรับทารกไทย.....	62
2.1.3 ส่วนประกอบของน้ำนมแม่กับนมวัว ปริมาณ 100 มิลลิลิตร.....	64
2.1.4 ปริมาณและจำนวนมือ.....	66
2.1.5 ปริมาณพลังงานและโปรตีนที่ควรได้รับประจำวัน.....	67
2.1.6 วิตามินและเกลือแร่ที่ควรได้รับประจำวันของเด็กและวัยรุ่น.....	68
2.2.1 สาเหตุที่ทำให้ทารกได้รับนมแม่ไม่เพียงพอ.....	92
2.2.2 การวินิจฉัยแยกหาสาเหตุที่ทำให้ทารกที่เลี้ยงด้วยนมแม่น้ำหนักขึ้นช้าหรือเลี้ยงไม่โต.....	93
2.2.3 ระยะเวลาของการเก็บน้ำนม.....	96
2.2.4 Counseling Model to Meet the Mother's needs.....	102
2.3.1 อาหารทารก 6-12 เดือน.....	111
2.3.2 ปริมาณอาหารที่ควรได้รับในหนึ่งวันสำหรับเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น.....	116
3.1 ส่วนประกอบของวัคซีนไอกรนชนิดไม่มีเซลล์ที่มีจำหน่ายในประเทศไทย.....	138
3.2 แนะนำการฉีดวัคซีน Hib ในเด็กไทย.....	154
3.3 แนะนำการฉีด HAV.....	156
3.4 การให้วัคซีนแก่เด็ก กรณีเริ่มให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือภายในขวบปีแรก.....	161
3.5 ตารางการให้วัคซีนแก่เด็ก กรณีเริ่มให้เมื่ออายุระหว่าง 1-6 ปี.....	162
3.6 การให้วัคซีนแก่เด็ก กรณีเริ่มให้เมื่ออายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป.....	163
3.7 การให้วัคซีนในเด็กไทยนอกแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข.....	164
3.8 การเลือกใช้วัคซีนรวมที่มีในประเทศไทย.....	165
4.2.1 ตัวอย่างยาแก้สารพิษ.....	192
6.1.1 การประเมินสภาพทารกแรกเกิดโดยใช้ Apgar score.....	311
6.2.1 อุณหภูมิสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีอายุและน้ำหนักตัวต่างกัน.....	338
6.3.1 อาการและอาการแสดงของภาวะลำไส้เน่าอึกเสบ.....	358
6.3.2 สาเหตุของภาวะเครียดของทารกแรกเกิดในระยะคลอดและหลังคลอด.....	359
6.3.3 เกณฑ์การวินิจฉัยภาวะลำไส้เน่าอึกเสบ.....	360

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่.....	หน้า
6.3.4 สาเหตุของการติดเชื้อในทารกแรกเกิด.....	369
6.3.5 ข้อบ่งชี้ในการรักษาทารกคลอดครบกำหนดสุขภาพดีที่มีภาวะตัวเหลือง.....	387
6.3.6 ข้อบ่งชี้ในการรักษาทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีภาวะตัวเหลือง	388
6.4.1 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางวงในของท่อหลอดลมคอตามน้ำหนักของทารก.....	442
6.4.2 ขนาดของสายดูดเสมหะตามขนาดของท่อหลอดลมคอ	444
8.1.1 การประเมินอาการขาดน้ำ.....	553
8.1.2 การรักษาโรคอุจจาระร่วง.....	556
8.2.1 การแบ่งประเภทภาวะโภชนาการ.....	570
8.2.2 อาการแสดงของความผิดปกติของสารอาหารในร่างกาย	570

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่.....	หน้า
2.2.1 ท่อน้ำนมอุดตันและเต้านมอักเสบ	89
2.2.2 กระบวนการในการให้คำปรึกษา.....	102
6.3.1 พยาธิกำเนิดของภาวะลำไส้เน่าอักเสบ	357
6.3.2 การวินิจฉัยภาวะตัวเหลืองในทารกแรกเกิด	384
6.3.3 พยาธิสรีรภาพของภาวะ RDS.....	409
6.3.4 พยาธิสรีรวิทยาของภาวะ MAS	413
6.3.5 ปฏิกริยาต่อกันของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิด BPD.....	419
6.4.1 การประเมินตำแหน่งของท่อหลอดลมคอ	447

สารบัญภาพ

ภาพที่.....	หน้า.....
2.2.1 ระดับของ plasma prolactin ในระยะก่อน ระหว่าง และหลังให้นมลูก ในแม่หลังคลอด	74
2.2.2 ผลการดูดนมของลูกทำให้เกิดรีเฟล็กซ์ของโปรแลคติน และออกซิโตซิน	75
2.2.3 วิธีตรวจห้วนมด้วยวิธี “Pinch test” ลักษณะของห้วนมปกติ แบบ บอด	81
2.2.4 ทำในการให้นม	82
2.2.5 วิธีการจับเต้านม.....	83
2.2.6 วิธีเอาห้วนมเข้าปากและการอมห้วนม.....	84
2.2.7 การดูดห้วนมแม่ของเด็ก	84
2.2.8 การอมห้วนมของลูก.....	84
2.2.9 การใช้ syringe puller.....	85
2.2.10 Breast shell.....	85
2.2.11 วิธีการเอาห้วนมออกจากปากลูก.....	86
2.2.12 การนวดเต้านมและคลึงห้วนม.....	95
2.2.13 การบีบน้ำนมแม่.....	95
2.2.14 การบีบน้ำนมแม่.....	96
3.1 การตอบสนองของภูมิคุ้มกัน.....	125
4.1.1 ที่นั่งเฉพาะสำหรับเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี ในรถยนต์.....	171
4.1.2 ที่นั่งเฉพาะสำหรับเด็กอายุ 1 – 5 ปี ในรถยนต์.....	171
4.1.3 การจับศีรษะเด็กหงอน โดยใช้ฝ่ามือข้างหนึ่งดันหน้าผาก ใช้นิ้วมืออีกข้างหนึ่งดันคางขึ้น.....	180
4.1.4 การช่วยหายใจโดยใช้ปากเป่าปากและจมูกในเด็กเล็ก.....	180
4.1.5 การนวดหัวใจในเด็กทารก.....	181
4.1.6 การนวดหัวใจในเด็กโตอายุ 1 – 8 ปี.....	181
4.1.7 การตบกลางหลัง เพื่อช่วยเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี ที่มีสิ่งแปลกปลอมติดคอ.....	184
4.1.8 การกดหน้าอก เพื่อช่วยเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี ที่มีสิ่งแปลกปลอมติดคอ.....	184
4.1.9 การช่วยเหลือเบื้องต้นสำหรับเด็กอายุมากกว่า 1 ปี ที่รู้สึกตัวมีสิ่งแปลกปลอมติดคอ หลอดลม	185
4.1.10 การช่วยเหลือเบื้องต้นสำหรับเด็กอายุมากกว่า 1 ปี ที่ไม่รู้สึกตัว มีสิ่งแปลกปลอมติดคอ หลอดลม.....	185
5.3.1 การเล่นบนเตียงของผู้ป่วยเด็ก.....	267
5.3.2 การเล่นโดยใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์.....	267
5.3.3-5.3.4 การเล่นเพื่อการรักษา.....	267

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่.....	หน้า
5.3.5 การเล่นเพื่อนันทนาการ.....	268
5.3.6 เล่นเกมต่อภาพ.....	269
5.3.7 การเล่นนิทาน.....	269
6.1.1 อวัยวะที่พบไขมันสีน้ำตาล	307
6.1.2 การประเมินลักษณะภายนอกของทารก	312
6.1.3 การประเมินทางระบบประสาท	313
6.1.4 การจำแนกทารกแรกเกิดตามอายุครรภ์และน้ำหนักแรกเกิด และอัตราตาย	315
6.1.5 การสูญเสียความร้อนในทารกแรกเกิด	320
6.3.1 เมตาบอลิซึมของบิลิรูบิน	379
6.3.2 ระดับบิลิรูบินในระยะหลังคลอด ในทารกแรกเกิดอายุครรภ์มากกว่า 36 สัปดาห์.....	381
6.3.3 การอุดกั้นหลอดลมฝอยแบบไม่สมบูรณ์ (ball valve effect)	412
6.4.1 การเคลื่อนที่ของท่อหลอดลมคอตามการเปลี่ยนท่า.....	445
6.4.2 หมวกมีสายเชือกไปผูกยึด nasal prongs ทั้งสองข้าง	448
6.4.3 แผ่นป้ายเตือนการเก็บปัสสาวะเฉพาะราย.....	452
6.4.4 แผ่นป้ายระบุตำแหน่งของอุปกรณ์ตรวจสอบ และหมุนเวียนตามเข็มนาฬิกา.....	453
6.4.5 การจัดท่านอนหงาย นอนคว่ำ และนอนตะแคง โดยใช้ผ้าม้วนกลมล้อมรอบตัวทารก.....	454
8.3.1 ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ได้รับพลังงานเกินสมดุลทำให้เกิดการสะสมไขมัน	592